

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ,
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ**

**ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΤΑΞΗ
ΣΤΟΥΣ ΠΙΝΑΚΕΣ ΔΙΟΡΙΣΙΜΩΝ 2023**

**Εξεταζόμενο αντικείμενο (Κωδικός): ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ/ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ (527)
ΜΕΡΟΣ Β΄ (35 Μονάδες)**

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Δευτέρα, 13 Νοεμβρίου 2023, 15:30 - 18:30

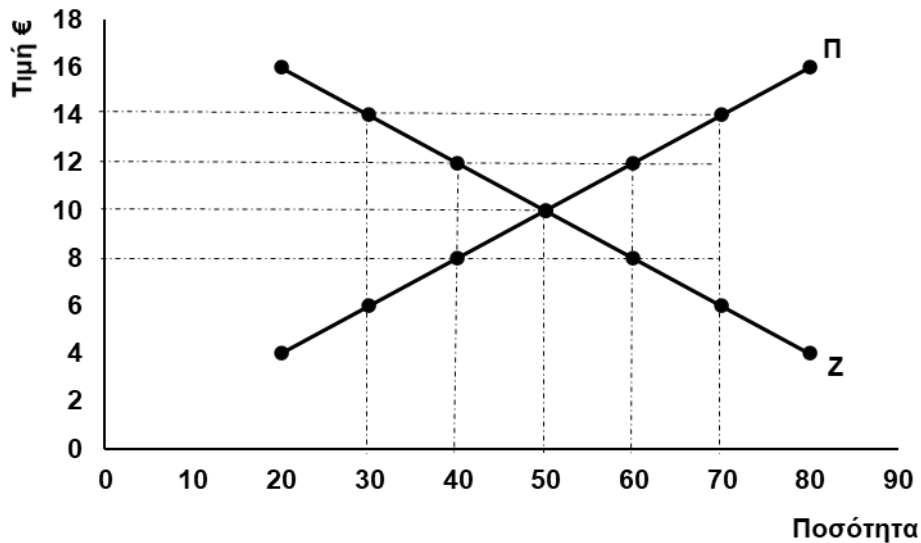
ΛΥΣΕΙΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

- Η κάθε ερώτηση βαθμολογείται με μία (1) μονάδα.

Ερώτηση 1

Το πιο κάτω διάγραμμα απεικονίζει τις καμπύλες προσφοράς και ζήτησης σε μια αγορά:

Αν η τιμή στην αγορά είναι €14, τότε παρατηρείται:

- έλλειμμα προσφοράς 20 μονάδων.
- πλεόνασμα προσφοράς 20 μονάδων.
- έλλειμμα προσφοράς 40 μονάδων.
- πλεόνασμα προσφοράς 40 μονάδων.**

Ερώτηση 2

Ένα αυτοκίνητο Citroen που κατασκευάστηκε στη Γαλλία το 1980 πωλήθηκε ως αντίκα στην Ιταλία το 2020. Αυτή η συναλλαγή συμπεριλαμβάνεται στο:

- εγχώριο προϊόν της Γαλλίας το 1980 και στο εθνικό εισόδημα της Ιταλίας το 2020.
- εθνικό προϊόν της Γαλλίας το 2020.
- εγχώριο εισόδημα της Γαλλίας το 2020 και στο εθνικό εισόδημα της Ιταλίας το 2020.
- εγχώριο προϊόν της Γαλλίας το 1980.**

Ερώτηση 3

Όταν η οικονομία βρίσκεται σε φάση καθόδου ή ύφεσης, παρατηρείται:

- α. μείωση στον ρυθμό αύξησης των τιμών και εκτεταμένη ανεργία.
- β. μείωση στις τιμές και αυξημένη ζήτηση αγαθών.
- γ. αύξηση στο κόστος παραγωγής και πληθωρισμός.
- δ. μείωση στο εγχώριο εισόδημα και έλλειψη εργατικού δυναμικού.

Ερώτηση 4

Σημαντικός στόχος της οικονομικής πολιτικής είναι η σταθερότητα των τιμών και η πλήρης απασχόληση. Αυτό ερμηνεύεται ως:

- α. μηδενικός πληθωρισμός και μηδενική ανεργία.
- β. μηδενικός πληθωρισμός και ποσοστό ανεργίας ίσο με το ποσοστό ανεργίας τριβής και διαρθρωτικής ανεργίας.
- γ. πληθωρισμός γύρω στο 2% και ποσοστό ανεργίας ίσο με το ποσοστό εποχικής ανεργίας.
- δ. πληθωρισμός γύρω στο 2% και ποσοστό ανεργίας ίσο με το φυσικό ποσοστό ανεργίας.

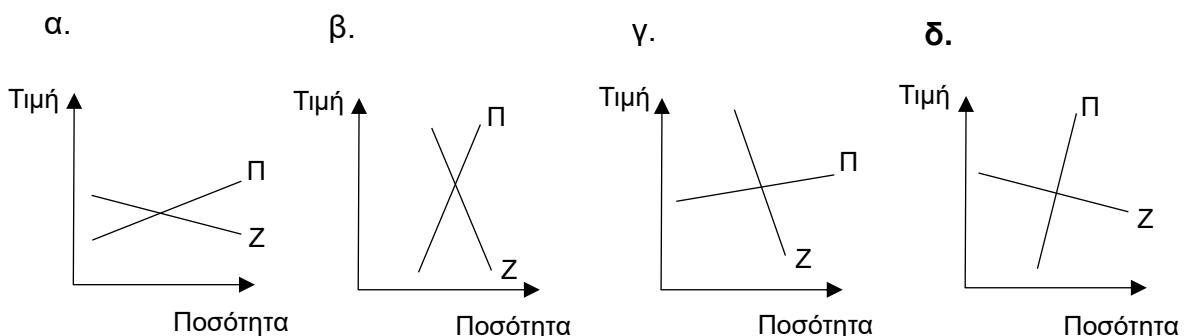
Ερώτηση 5

Τα τελευταία χρόνια οι Κύπριοι επιλέγουν να μαγειρεύουν λιγότερο στο σπίτι και να τρώνε περισσότερο στα εστιατόρια. Αυτή η αλλαγή στη συμπεριφορά επηρεάζει το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) ως εξής:

- α. το ΑΕΠ μειώνεται.
- β. το ΑΕΠ παραμένει αμετάβλητο.
- γ. **το ΑΕΠ αυξάνεται κατά τη διαφορά της αξίας των γευμάτων του εστιατορίου και του κόστους των γευμάτων που μαγειρεύονται στο σπίτι.**
- δ. το ΑΕΠ αυξάνεται κατά την αξία των γευμάτων του εστιατορίου.

Ερώτηση 6

Ένα αγαθό έχει πολλά και στενά υποκατάστατα ενώ η παραγωγή του απαιτεί σπάνιους παραγωγικούς πόρους. Η αγορά του αγαθού απεικονίζεται διαγραμματικά στο:

Ερώτηση 7

Όλοι οι πιο κάτω παράγοντες συνέβαλαν στο πρόσφατο κύμα πληθωρισμού **εκτός** από:

- α. τα προβλήματα στις εφοδιαστικές αλυσίδες.
- β. **τη μείωση του κόστους παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.**
- γ. την ανάκαμψη της κατανάλωσης μετά την πανδημία.
- δ. την επεκτατική δημοσιονομική πολιτική των κυβερνήσεων.

Ερώτηση 8

Ποιο από τα πιο κάτω **δεν** αποτελεί επένδυση στην οικονομία;

- α. Η βιομηχανία επίπλων Ιωάννου αγόρασε 2 τόνους ξύλου οξιάς.
- β. **Η Γιάννα αγόρασε το διαμέρισμα που ενοικιάζε τα τελευταία δύο χρόνια.**
- γ. Το κράτος έκτισε ένα δημοτικό σχολείο στη δυτική Λευκωσία.
- δ. Ο Πέτρος αγόρασε μια μονοκατοικία σε νεόκτιστο συγκρότημα στις Πλάτρες.

Ερώτηση 9

Ο πιο κάτω πίνακας δείχνει τους μέγιστους συνδυασμούς βιβλίων και ποδηλάτων που μπορούν να παραχθούν σε μια οικονομία:

Συνδυασμοί ποσοτήτων	Βιβλία	Ποδήλατα
A	0	50
B	40	45
Γ	70	30
Δ	90	0

Το κόστος ευκαιρίας των ποδηλάτων από τον συνδυασμό Γ στον συνδυασμό B είναι:

- α. 8
- β. 0,125
- γ. **2**
- δ. 0,5

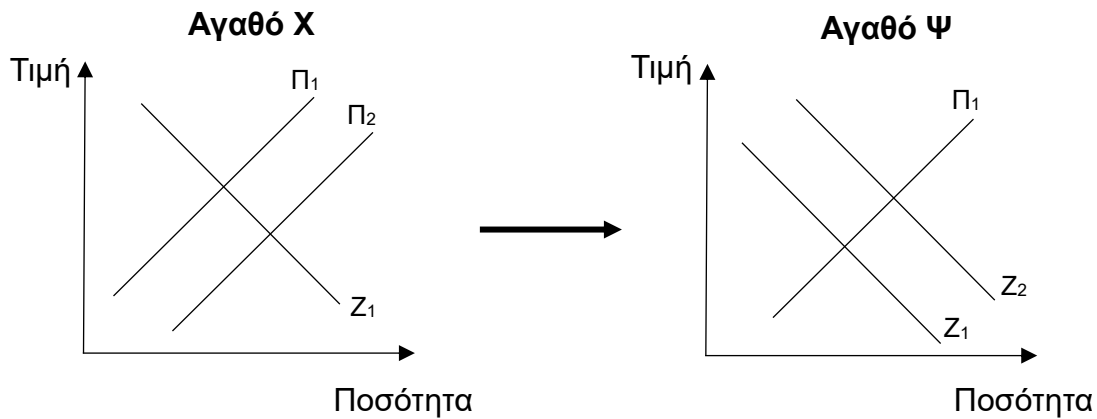
Ερώτηση 10

Η μεγιστοποίηση των συνολικών κερδών μιας ανταγωνιστικής επιχείρησης επιτυγχάνεται στο σημείο όπου:

- α. το μέσο κόστος ελαχιστοποιείται.
- β. **το οριακό έσοδο ισούται με το οριακό κόστος.**
- γ. το οριακό κόστος ελαχιστοποιείται.
- δ. η διαφορά μεταξύ της τιμής και του μέσου κόστους μεγιστοποιείται.

Ερώτηση 11

Τα πιο κάτω διαγράμματα δείχνουν πώς μια αλλαγή στην αγορά του αγαθού X επηρεάζει την αγορά του αγαθού Ψ:

Η σχέση που περιγράφει καλύτερα τα δυο αγαθά είναι:

- α. το X και το Ψ είναι υποκατάστατα.
- β. το X και το Ψ είναι τεχνολογικά προϊόντα.
- γ. το X και το Ψ είναι συμπληρωματικά.**
- δ. το X και το Ψ είναι εναλλακτικά αγαθά.

Ερώτηση 12

Η οικονομία μιας χώρας μπορεί να μετακινηθεί από ένα εφικτό συνδυασμό εντός των ορίων της καμπύλης παραγωγικών δυνατοτήτων σε ένα μέγιστο συνδυασμό αν:

- α. αυξηθεί η ποσότητα των συντελεστών παραγωγής.
- β. βελτιωθεί η τεχνολογία παραγωγής των δύο αγαθών.
- γ. αυξηθεί η αποδοτικότητα των απασχολούμενων συντελεστών παραγωγής.**
- δ. αυξηθούν οι συντελεστές παραγωγής και βελτιωθεί η τεχνολογία.

Ερώτηση 13

Όταν υπάρχει αφανές κόστος παραγωγής, τότε:

- α. το λογιστικό κέρδος θα είναι μεγαλύτερο από το οικονομικό κέρδος.**
- β. το οικονομικό κέρδος θα είναι μηδενικό.
- γ. το οικονομικό κέρδος θα είναι μεγαλύτερο από το λογιστικό κέρδος.
- δ. το οικονομικό και το λογιστικό κέρδος θα είναι ίσα.

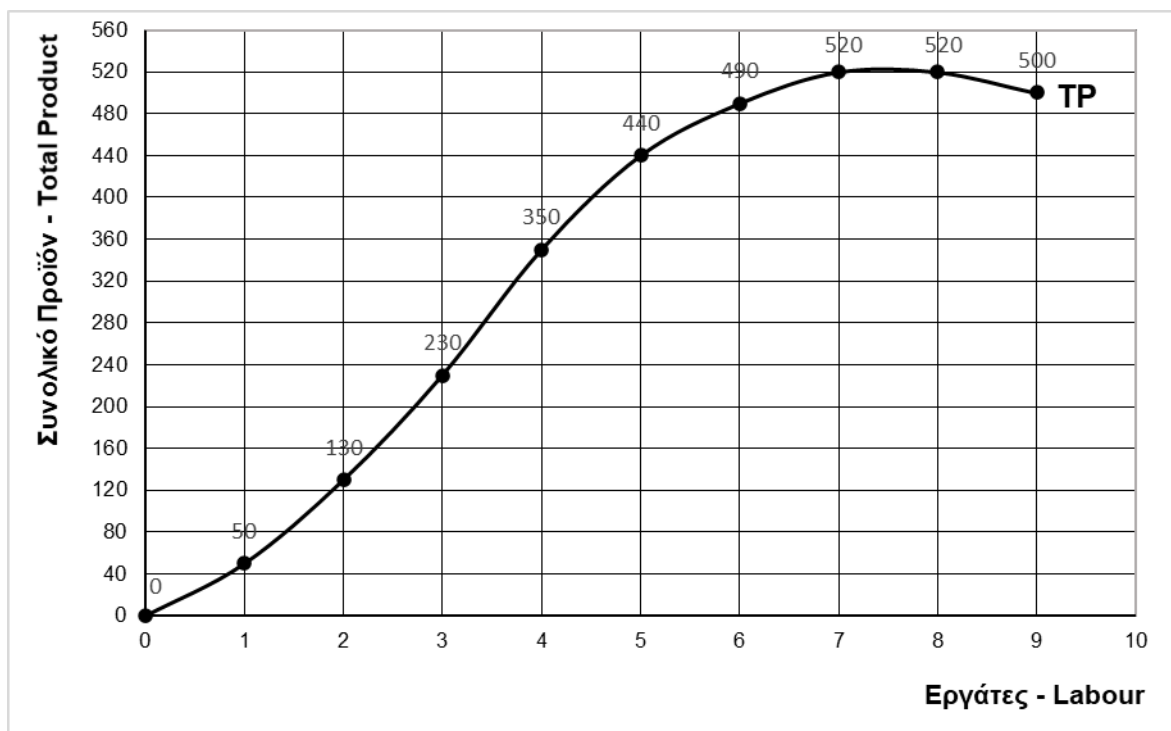
Ερώτηση 14

Η καμπύλη ζήτησης ενός κατώτερου αγαθού μετατοπίζεται στα αριστερά με:

- α. μείωση στο κόστος παραγωγής.
- β. **αύξηση στο εισόδημα των καταναλωτών.**
- γ. αύξηση στο κόστος παραγωγής.
- δ. μείωση στο εισόδημα των καταναλωτών

Ερώτηση 15

Δίνεται το πιο κάτω διάγραμμα:

Ο νόμος της φθίνουσας απόδοσης εμφανίζεται με την προσθήκη του:

- α. **5^{ου} εργάτη.**
- β. 6^{ου} εργάτη.
- γ. 8^{ου} εργάτη.
- δ. 9^{ου} εργάτη.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΣΥΝΤΟΜΩΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ

Ερώτηση 16

Ο κύριος Κωνσταντίνου, καθηγητής Γ΄ Λυκείου, βρίσκεται σε στάδιο επανάληψης της ελαστικότητας ζήτησης και προσφοράς και δίνει στους μαθητές/τριες το πιο κάτω φύλλο δραστηριοτήτων.

Να υπογραμμίσετε την κατάλληλη λέξη σε κάθε παρένθεση, έτσι ώστε οι πιο κάτω προτάσεις να είναι ορθές:

- α. Όταν η ελαστικότητα προσφοράς είναι ίση με μηδέν, η ελαστικότητα προσφοράς χαρακτηρίζεται ως (πλήρως ελαστική / πλήρως ανελαστική).
- β. Μια ποσοστιαία αύξηση στην τιμή σε αγαθά με ανελαστική ζήτηση θα προκαλέσει (μεγαλύτερη / μικρότερη) ποσοστιαία μείωση στη (ζήτηση / ζητούμενη ποσότητα) του.
- γ. Το κράτος αν θέλει να αυξήσει τα φορολογικά του έσοδα θα φορολογήσει αγαθά με (ελαστική / ανελαστική) ζήτηση.
- δ. Τα διαρκή αγαθά παρουσιάζουν σχετικά (ελαστική / ανελαστική) ζήτηση.
- ε. Μια μείωση της τιμής σε αγαθά με ελαστική ζήτηση θα προκαλέσει (αύξηση / μείωση) στα συνολικά έσοδα της επιχείρησης.
- ζ. Στη (βραχυχρόνια / μακροχρόνια) περίοδο ο βαθμός ελαστικότητας είναι μεγάλος.
- η. Όσο πιο εξειδικευμένοι παραγωγικοί συντελεστές απαιτούνται για την παραγωγή, τόσο (μικρότερη / μεγαλύτερη) είναι η ελαστικότητα προσφοράς.

8 x 0,5 μονάδα = 4 μονάδες

Ερώτηση 17

Η πιο κάτω άσκηση δόθηκε στους μαθητές/τριες της Β΄ Λυκείου.

Δίνονται τα πιο κάτω στοιχεία για μια υποθετική οικονομία:

Έτος	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ	Πραγματικό ΑΕΠ
2021	€29.000	€820.000.000
2022	€32.000	€880.000.000

ΑΕΠ = Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν.

Να υπολογίσετε τον ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας μεταξύ των ετών 2021 και 2022.

Τέσσερις μαθήτριες έδωσαν τις πιο κάτω απαντήσεις:

Ελευθερία: 6,82%
Ευτυχία: 0,07%
Ειρήνη: 7,32%
Ελπίδα: 10,34%

α) Να αναφέρετε ποια μαθήτρια έδωσε τη σωστή απάντηση.

Σωστή απάντηση: Ειρήνη.

1 μονάδα

β) Ποια ήταν η παρανόηση (λάθος) που έγινε από την κάθε μία από τις άλλες τρεις (3) μαθήτριες;

Ελευθερία: Διαίρεσε με το τελικό επίπεδο ΑΕΠ (2022).

Ευτυχία: Δεν έκανε επί 100.

Ελπίδα: Χρησιμοποίησε στοιχεία της στήλης του κατά κεφαλή ΑΕΠ. / Υπολόγισε το ρυθμό ανάπτυξης του κατά κεφαλή ΑΕΠ.

3 x 1 = 3 μονάδες

Ερώτηση 18

Η πιο κάτω άσκηση δόθηκε στους μαθητές/τριες της Γ΄ Λυκείου.

Η Ισπανία και η Ιταλία παράγουν μόνο δύο αγαθά, κρασί και λάδι. Η Ισπανία με συγκεκριμένη ποσότητα παραγωγικών συντελεστών παράγει 90 εκ. λίτρα κρασί ή 60 εκ. λίτρα λάδι. Η Ιταλία με την ίδια ποσότητα παραγωγικών συντελεστών παράγει 70 εκ. λίτρα κρασί ή 50 εκ. λίτρα λάδι. Σε ποιο αγαθό πρέπει να εξειδικευτεί η κάθε χώρα για να μεγιστοποιηθεί η συνολική παραγωγή;

Οι μαθητές/τριες δυσκολεύονται να απαντήσουν. Ο καθηγητής τους προτείνει τα πιο κάτω βήματα, τα οποία όμως δεν είναι στη σωστή σειρά:

- α. υπολογισμός του κόστους ευκαιρίας για κάθε χώρα και κάθε αγαθό.
- β. επιλογή προϊόντος από κάθε χώρα.
- γ. έλεγχος ποια χώρα έχει το απόλυτο πλεονέκτημα σε κάθε αγαθό.
- δ. έλεγχος ποια χώρα έχει το συγκριτικό πλεονέκτημα σε κάθε αγαθό.

α) Να κατατάξετε σε σωστή σειρά τα βήματα που πρέπει να ακολουθήσουν οι μαθητές/τριες στον πίνακα που ακολουθεί.

Σειρά	Βήμα
1	γ
2	α
3	δ
4	β

4 x 0,5 μονάδα = 2 μονάδες

β) Να αναφέρετε σε ποιο αγαθό πρέπει να εξειδικευτεί η κάθε χώρα με βάση την αρχή του συγκριτικού πλεονεκτήματος. Να δείξετε τους υπολογισμούς σας.

Χώρα	Κόστος ευκαιρίας κρασιού	Κόστος ευκαιρίας λαδιού
Ισπανία	$60 / 90 = 0,67$	$90 / 60 = 1,5$
Ιταλία	$50 / 70 = 0,71$	$70 / 50 = 1,4$

4 x 0,25 μονάδες = 1 μονάδα

Η Ισπανία έχει συγκριτικό πλεονέκτημα στην παραγωγή κρασιού και η Ιταλία έχει συγκριτικό πλεονέκτημα στην παραγωγή λαδιού.

2 x 0,5 μονάδα = 1 μονάδα

Ερώτηση 19

Η πιο κάτω άσκηση δόθηκε στους μαθητές/τριες της Γ΄ Λυκείου.

Η οικονομία βρίσκεται σε φάση άνθησης και ευημερίας. Να αναφέρετε ποια μέτρα νομισματικής πολιτικής πρέπει να εφαρμόσει και τι είδους κρατικό προϋπολογισμό καταρτίζει το κράτος σε αυτή τη φάση της οικονομίας.

Τέσσερις μαθητές έδωσαν τις πιο κάτω απαντήσεις:

Αλέξης: Επεκτατική νομισματική πολιτική με μείωση των επιτοκίων. Καταρτίζει ελλειμματικό κρατικό προϋπολογισμό.

Μάριος: Περιοριστική νομισματική πολιτική με αύξηση των φόρων και περιορισμό των δημόσιων δαπανών. Καταρτίζει πλεονασματικό κρατικό προϋπολογισμό.

Χάρης: Περιοριστική νομισματική πολιτική με αύξηση των επιτοκίων. Καταρτίζει πλεονασματικό κρατικό προϋπολογισμό.

Χρίστος: Επεκτατική νομισματική πολιτική με πώληση κρατικών χρεογράφων. Καταρτίζει ελλειμματικό κρατικό προϋπολογισμό.

α) Να αναφέρετε ποιος μαθητής έδωσε τη σωστή απάντηση.

Σωστή απάντηση: Χάρης

1 μονάδα

β) Να εξηγήσετε τα λάθη/παρανοήσεις (μπορεί να είναι ένα ή περισσότερα) του κάθε μαθητή.

Αλέξης: Επεκτατική νομισματική πολιτική αντί περιοριστική πολιτική.
Μείωση επιτοκίων αντί αύξηση επιτοκίων.
Ελλειμματικός κρατικός προϋπολογισμός αντί πλεονασματικός. / Ο ελλειμματικός κρατικός προϋπολογισμός καταρτίζεται σε περιόδους ύφεσης και ανεργίας.

Μάριος: Μέτρα περιοριστικής δημοσιονομικής πολιτικής και όχι νομισματικής.

Χρίστος: Επεκτατική νομισματική πολιτική αντί περιοριστική πολιτική.
Ελλειμματικός κρατικός προϋπολογισμός αντί πλεονασματικός. / Ο ελλειμματικός κρατικός προϋπολογισμός καταρτίζεται σε περιόδους ύφεσης και ανεργίας.

6 x 0,5 μονάδα = 3 μονάδες

Ερώτηση 20

Η πιο κάτω άσκηση δόθηκε στους μαθητές/τριες της Γ' Λυκείου.

Σε μια υποθετική οικονομία δίνονται τα πιο κάτω στοιχεία για το 2022:

Πληθυσμός σε ηλικία απασχόλησης	7200
Ποσοστό ανεργίας (%)	12
Ποσοστό απασχόλησης (%)	;
Ανεργοί (αριθμός ατόμων)	;
Απασχολούμενοι (αριθμός ατόμων)	;
Ποσοστό συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό (%)	63,5
Εργατικό δυναμικό (αριθμός ατόμων)	;

Να συμπληρώσετε τον πίνακα.

Οι μαθητές/τριες δυσκολεύονται και ο καθηγητής τους προτείνει τα πιο κάτω βήματα τα οποία όμως δεν είναι στη σωστή σειρά:

- χρησιμοποίηση του τύπου για το ποσοστό ανεργίας.
- χρησιμοποίηση του τύπου για το ποσοστό απασχόλησης.
- χρησιμοποίηση του τύπου για το εργατικό δυναμικό.
- χρησιμοποίηση του τύπου για το ποσοστό συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό.

α) Να κατατάξετε σε σωστή σειρά τα βήματα που πρέπει να ακολουθήσουν οι μαθητές/τριες στον πίνακα που ακολουθεί.

Σειρά	Βήμα
1	δ
2	α
3	γ
4	β

4 x 0,5 μονάδα = 2 μονάδες

β) Να υπολογίσετε το εργατικό δυναμικό. Να γράψετε τον απαραίτητο τύπο.

$$\% \text{ συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό} = \frac{\text{Εργατικό δυναμικό}}{\text{Πληθυσμός σε ηλικία απασχόλησης}} \times 100$$

$$63,5 = \frac{\text{Εργατικό δυναμικό} \times 100}{7200} \quad \text{Εργατικό δυναμικό} = 4572 \text{ άτομα}$$

Δεκτή απάντηση και με τη χρησιμοποίηση άλλου τύπου.

2 μονάδες
ΣΥΝΟΛΟ ΜΟΝΑΔΩΝ 35